

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 8 frt — kr.
 Negyedévre 2 — —

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 10 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 12 frt — kr.
 Negyedévre 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétüti és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 23.

Kemény szó.

Miniszter mondta, egy oszlopos kormányparti politikus után, az elítélő véleményét a közigazgatási szervezetről. Illetékes egyén mondott bírálatot, s éppen azért, nem tudjuk megdöbbenés nélkül hallani.

Hát ennyire jutott már az adminisztráció-szervezet?

A magyarságnak, a magyar faj alkotmányos jogainak volt őre hajdan a megye. Mint az Avarok idejében a földvárak, minden megyehatár bevehetetlen várfal volt, melyen hiába kopogtatott bárki, ha nem tudta a jelszót, be nem férkőzhetett. A jelszó pedig a magyar alkotmány volt.

Egyszer aztán éppen az alkotmány, a magyar törvény kezdett kopogtatni a sok vihart látott falakon. Nem csak kopogtatott, de bontogatta is a falakat s a megye belé nyugodott, mert magyar törvény cselekedte.

A régi megyei várfalak le is omoltak s a sok megye helyett megszületett az egységes, központilag vezetett Magyarország. A követekből képviselők lettek, az országgyűlésből permanens parlament, a törvényeket az ország hozta, az adminisztrációt pedig vezette a megye.

Később aztán a központosítás erendő büne, a pártérdek meglepte a megyéket s a megnyirt oroszának ki hullt a foga is.

A megye csak fogalom lett így, melyet átfogott még a régi nimbus, melyre reménykedve néztek a bus magyarok.

Most ezt a nimbuszt tépte meg a megyék ura és látható feje a belügy-miniszter.

Komjáthy Béla szélső ellenzéki képviselő, a pénzügyi bizottság ülésén megkérdezte a minisztert, nem szándékozik-e gondoskodni arról, hogy a tűzkár ellen való biztosítás kötelezővé váljék s hogy esetleg nem vehetné-e az állam kezébe a dolgot?

Erre először Matlekovics Sándor válaszolt s nézete szerint adminisztrációnk még sokkal gyöngébb semhogy elérkeztünk volna ahhoz, hogy ezt a reformot megnyugvással életbe léptethetnők. Perczel miniszter pedig minden kétséget kizáró módon mond ítéletet az adminisztráció felett, mert szerinte a mai közigazgatási szervezetben *nincs elég garanciánk arra*, hogy az állami érdek szemelött tartása minden körülmények között megtörténhessenek.

Tehát már *nem is megbízhatók* a megyék és törvényhatóságok?

Rövid 31 év s milyen változás! Ugyan mi tette így tönkre az adminisztrációt?

Nem hihetjük, hogy általánosan értette volna a miniszter az adminisztrációról, hogy megbízhatatlan. Régi, nagy multu családok nevét viselő ülnök szanaszét a megyei főbb hivatalokban, lehet közüik selejtes ember is, de nem lehetnek megbízhatatlanok általában.

Vagy nem az emberekre, hanem az

adminisztrációs eljárásra, rendtartásra célezte a miniszter szava? Ezen javíthat, tőle függ.

A megye úgy sem birna már valami nagy erőt, vagy leküzdhetlen akadályt állítani az újabb reformterv elé, sőt ha jó volna, az szívesen is látná. De segíteni is tartozik a miniszter a bajon, ha már észrevette, sőt el is ítélte.

A közigazgatás igen fontos ügyeket intéz, melyek közül akárhány van olyan fontos, mint az árva kassza, vagy a biztosítási tőke. Ha ez utóbbit az előbbinél néhol tapasztalt bajok miatt nem meri a miniszter az adminisztrációra bízni, miért biz rá akármit?

Csak legujabban is éppen a közigazgatás nyakába lett szóva az annyira fontos *anyakönyvezetés* is. Ez csekélyebb dolog a tűzbiztosításnál?

Ellenzéki ember sohasem nyilatkozott volna ilyenkeményen az adminisztrációról, mint a miniszter tette, pedig az ellenzéknek volna mért orrolni a közigazgatásra, míg a kormányban kellemes emlékeket ébreszthetne.

Azt hisszük, ez a miniszteri nyilatkozat bevezetés egy újabb megyei reform javaslatához. Biz az sok dolokban nagyon el kelne, különösen pedig ott, hogy az adminisztráció ne szolgáljon egyebet csupán csak azt, amiért fizeti és fenn tartja az ország, a közérdeket, mely mellett még csak ne is ismerje a pártkérdést és az ennek tehető szolgáltatásokat. Így mindjárt megbízhatóbb lesz.

P—y.

A „TISZÁNTÚL” TÁROZÁJA.

A kővévált leány.

Irta: Márton.

Ott, ahol Bihar, Szilágy és Kolozsmegyék összeütköznek, vonul el az igen szép, elragadó tájképek ékes panorámáival váltakozó Réz-hegység. Van ennek pázsitos hegyi rétje, kolumpoló juhnyájától elrejtett legelője, susogó rengetege, sőtét mélységben tátongó sziklahasadéka, rémséges barlangja, kristálygyöngyök, habos sugarakat verő vizesése, bemohosodott váromladéka, meztelen kőóriása, tarka virága, zengő dala, illatos levegője, pisztrángtápláló kristálytisza patakokcskája, szomorú története. Szóval minden, ami közelebb emeli az embert az Istenhez, e gyönyörű természet alkotójához.

De legszebb részlete mégis a legmagasabb csúcsnak a »Ponor«-nak szikla-kebléből előtörő gazdag forrásnak, az »Izbuk«-nak környéke. A hegy kötetestéből fakadó e gazdag vízi forrás örökös munkában van s eredetét képezi a szépséges kanyargó *Berettyónak*. Vize jég-hideg s fantasztikus kővirágokat alkot, finom anyaggal von be minden beledobott tárgyat. A nép azt mondja róla, hogy »olyan hideg, hogy kővé változik benne a virág, a levél.« E forrás tulajdonképeni eredete, mint a lakosok állítják, az a forrás, mely a Ponor tetején fakad fel s azonnal eltűnik az ott levő mély barlangban. A hatalmas hegy-test kebelében, réms kanyargó folyosókon rohan tova s a sötét utakon szikláról-sziklára zuhanva kemény kő-

dések után ismét napvilágra tör az Izbukban. A Ponorral szemben emelkedik a »Rubin«-hegycsúcs. E kettő az oláh nép száján élő monda szerint hajdanában rézhiddal volt összekötve. E két hegycsúcs között elterülő széles völgyön legeltetik a lakosok juhnyájukat.

* * *

Nagy istenitélet volt. A rengeteg morgott, zúgott. Villám villámot ért. A Ponor és Rubin legelőin legeltető pásztorok alig tudtak nyájikkal bemenekülni a barlangokba.

Az Isten haragja már megszűnt, a vihar átvonult már a rengeteg felett, de a pásztorok még mindig a rémület hatása alatt mozdulatlanul térdeltek a barlang sziklás talaján s imádkoztak, midőn az egyik pásztor fia, ki az időt megnézni kiment volt, rémülve rohant be hozzájuk és szavakat alig találva hívta őket az Izbukhoz.

A pásztorok sietve mentek utána s a forráshoz érve bámulva látták, a mint a forrás magasra szökve sziklaágyából tarajos hullámokban tájékozva, habos testtel rohan le szikláról-sziklára.

De a mi legjobban megrémítette őket, az egy megkövesedett emberi hulla volt, melyet a haragos Izbuk ágyából kifelé hozott. Amint meglátták, rémülve vetettek magukra keresztet s ijedezve hátráltak, csak az öreg Juon tudott anyi bátorságot összeszedni, hogy oda menjen s a hullát a pázsitra kibuzza.

Ezt látva a többiek is nekibátorodtak s közelebb mentek a megkövesedett hullához s míg csudálkozva nézegették azt, az öreg Juon

egy kőre fellépve csendesen hozzáfogott elbeszélni a szép Todora szomorú történetét. — Csakhamar köréje telepedtek a többiek is és csendben lesték a szót az öreg ajakáról. Csak az Izbuk rohanó vize zúgott-morgott bele-bele a szomorú történet elbeszélésébe.

* * *

Az illatos hegyi legelőn legeltette nyáját a fiatal, derék bojtárlegény: Vaszili. Neki volt legnagyobb és legszebb nyája, büszke is volt reá, gondját is viselte hűségesen. Nem volt reá panasza gazdájának soha. Meg is becsülte a gazda is hűséges bojtárját. Jó és bő eleséget küldött ki neki minden vasárnap, még pedig a saját szépséges leánya, Todora által.

Todora szép, csinos testalkatu, barna oláh-leány volt. Élénk természetű, beszédes leánya, ki egyetlen örömet képezte szüleinek, kik a faluban jó módúak és tiszteletnek örvendtek. Csak úgy visszhangzott az erdő s a völgy dalaitól, midőn vasárnap délután egy heti eleséggel megrakodva siető léptekkel igyekezett kifelé a hegyek közé.

Sok falubeli, derék gazda legénynek megakadt rajta a szeme, sokan is szerették volna, ha kitüntette volna őket szerelmével, de hasztalan. Todora ifjú szíve csak egyért lángról, csak egy szívet ölelt át hív szerelemmel s ez az egy az a szegény bojtár legény volt, Vaszili, ott a hegyek között.

Ott a fellegette magas hegyek tövében, a százados bükkfák alatt elterülő rét illatos virágai között született meg szerelmük, ott forrtak egygyé ifjú szíveik...

ORSZÁGGYÜLÉS

A képviselőház ülése.

Budapest, szeptember 23.

A képviselőház mai ülésén nagy érdeklődés mellett indokolta meg Eötvös Károly a kormány iránti bizalmatlansági indítványát. A padosok megteltek úgy a baloldalon, mint a jobbon.

Eötvös Károly ma nem humorizált. Komoly volt minden szava, a hideg logikát olvasta rá Bánffy fejére. Megvető hangon vágta oda:

— A törvénynek másképp való magyarázása — gyermekes játék!

Sűrűn hangzottak a helyeslések, a végén felzúgott az éljenzés.

Ezt a kölcsönt nem bírta elviselni a jobb mező. Visszaadta Bánffy beszédjénél, mikor az indítványt leszavazta. Megmutatta, hogy ő is tud éljenzeni. Pedig Bánffy nem mondott valami nagy éljenzésre méltó dolgokat. A régi nótát fújta, azt, a melylyel ki akarja játszani a kiegyezési törvényt. Egy új érvet is használt: *nincs is kész az önálló vámterületi javaslat*, azért se adhatja már be. Az ellenzék dühbe hozta ez a vallomás:

— Akkor menjen arról a helyről! — kiabáltak.

De persze azért a jobb oldal tüntetőleg éljenezte Bánffyt.

A bizalmatlanság indokolása.

Eötvös Károly indokolja indítványát, a mely oda konkludál: mondja ki a Ház, hogy Bánffy Dezső báró és kormánya iránt bizalmatlansággal viseltetik. Ámbár tudja, hogy a többség nem fogadja el indítványát sőt fel fogja használni ezt az alkalmat és demonstrálni fogja bizalmát a kormány iránt. (Ugy van.) mégis szükségnek tartja előterjeszteni és indokolni bizalmatlansági indítványát, a mire a kormány *böven rá is szolgált*. Bánffy a múlt ízben mondott beszédében kijelentette, hogy a kormány a bekövetkező esetben kötelességének tartja az 1867. XII. és 1898. I. t.-cz. 3. szakaszának fentartását, — a miből azonban, ugymond Bánffy, egyáltalán nem következik az, hogy ő elfogadja a Kossuth Ferencz álláspontját; — az önálló

vámterület létesítését. És ezzel Bánffy olyan *párrallan tudatlanságról* tett bizonyosságot, hogy kénytelen őt némely alapfogalmakra nézve kitanítani.

Magyarország mint független állam független állammal, mint szabad nemzet szabad nemzetel, önkényt és azért volt hajlandó Ausztriával vám- és kereskedelmi szövetséget kötni, mert a kereskedelmi érdekek fontosok és számosak, nem pedig azért, mintha ezt, a két állam összetartozandósága, a monarchia nagyhatalmi állása, vagy egyéb más most hangzott frázisok megkövetelnék.

A nemzet nincs azzal tisztában, hogy mit akar a kormány, mert titkolóznak, tanakodnak a monarchia két államának nem is egy városában. A kormány egy megmásíthatlan kényszerhelyzet elé akarja állítani az országot, addig puhítja még a saját hiveit is, akik szintén nem tudják mit akar a kormány.

Ilyen kabinet iránt bizalommal nem viseltetik. A nemzet mindig gondoskodott arról, hogy az ország érdekei, jogai, méltósága, megóvassék.

Törvényeink tiszták, de az esetben és gyakorlatban gyáva kormányok és néha hitvány nemzedék a törvényben rejlő jogainkat nem védtek meg. A királytól az utolsó állam polgárig — tehát a miniszterek is — kötelesek respektálni a törvényt. Bármily visszataszító is a jelenetek, amelyek Ausztria parlamentjében lejátszódtak, mégis tisztességesebb, mint az az ábrítás és kétszínű játék, amit a kormánytól tapasztaltunk. Ezért kéri, hogy bizalmatlansági javaslatát napirendre tüzze a Ház. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

A kormány védelme.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök. (Zaj. Halljuk!) Tisztelettel kérem, méltóztassák az indítványt mellőzni. Nem látja annak indokát. Hiszen ez a beszéd csak zárbeszéd egy hosszabb vitának (Mozgás.), mely talán meg is fog ujulni. (Kialtások a szélsőbalon: Meg, meg!) Hát épen ezért ő kijelenti, hogy szemben Eötvös állításával: a kormány ragaszkodik álláspontjához, hogy a benyújtott kiegyezési javaslatok letárgyalassanak. A Reichsrath legközelebb összejön s reméli, hogy sikeresen is működik. Honnan veszi hát Eötvös a bizalmatlansági indítvány alapját? Arra a hypothezisére, hogy talán esetleg a Reichsrath nem lesz képes működni, nem terjeszthet elő a kormány semmi javaslatot. Ha bekövetkeznék ez az eset, akkor a kormány kötelességének fogja tartani

az ország önálló berendezkedésére vonatkozó javaslatokat beterjeszteni. (Helyeslés jobbról.) Ma ezeket a javaslatokat azért se terjesztheti be, mert *nincsennek meg*.

Ez alapon kéri, hogy az indítványt ne fogadják el. (Élénk helyeslés jobbról.)

Eötvös Károly Bánffy kijelentésében újabb adatot lát a bizalmatlanságra, mert még nincsennek is készen a javaslatok.

Elnök szavazásra bocsátja a kérdést. A többség *nem kívánja* az indítványt tárgyalni. (Hosszas éljenzés a jobboldalon.)

Ismét a napirend.

Most a multkori napirend-kérdés ügyében elhalasztott névszerinti szavazás következett. Előbb azonban az elnök 5 perczre felfüggesztette az ülést.

Ekkor a szavazásra került a sor és a miniszterelnök indítványát nagy szótöbbséggel elfogadták.

Holnap a Mátyás templomban tartandó országos requiem miatt nem lesz ülés és így a legközelebbi ülést hétfőn fogják megtartani, amelyen több interpellációra válaszol a belügy-miniszter.

A Dreyfus-ügy.

A bécsi *Reichswehr* írja a következőket:

Semmi sem olyan egyszerű dolog jelenleg Franciaországban, mint díjmentesen a hamisító vagy áruló címét megszerezni. Nem kell hozzá egyéb, mint hogy álljon az ember néhány napig valamely polgári vagy katonai hatóság élén, tegyen bármilyen hivatalos vagy magán nyilatkozatot a Dreyfus-ügyben s rögtön felékesítik a fentebbi címek egyikével. Szinte hihetetlen, milyen könnyen ragad egy paczni mindenkire, a ki ezzel bármilyen érintkezésbe jut. A *Gaulois* nemrég összeszámította, hogy Franciaországban a Dreyfus-barát lapokat 1.500.000, az ellenségeseket 2.400.000 ember olvassa. A boldogtalan halandó, ki nek a Dreyfus-ügygyel dolga van, válogathat benne, vajjon 1.500.000 vagy 2.400.000 francia tartsa gazembernek és csalónak. Tertium non datur. Tárgyalagos bírálatba ma senki sem bocsátkozik.

Legújabbán ismét két tábornok részesült

Ha vasárnapokon kijött Todora, olyan boldogan, egymást átölelve haladtak a lefelésző nyáj után, vagy pedig az illatos fű közzé letelepedve beszélgettek csendesen egész délután s csak, ha az alkony leszálott a rengetegre, távozott haza a leányka. — Utjában Vaszili furulyájának nótája kísérte őt . . .

Ha ideje engedte, a leányt szerelmes szive gyakran kicsalta kedveséhez máskor is, nem csak, mikor az eleséggel küldték.

Senki sem tudta olyan szépen furulyázni azokat a bánatosan siró oláh nótákat, mint Vaszili s Todora arról tudta meg, hogy hol van ő. S ilyenkor gyakran meglepte őt egy kis friss, tejben sült málé lepénynyel, vagy turós rétesel.

A szülőknél is csakhamar tudomására jutott lányuknak vonzalma a bojtár legényhez. Tiltották is tőle, többé már nem volt szabad neki az eleséget kivinni. De a tilalom csak fokozta mindkettőjük szereimét. A leány folyton busult, hervadásnak indult. S miután nappal nem mehetett ki, éjjel szökött el meleg ágyából a legényhez s a hajnal hasadása hozta csak haza.

A szerető szülők végre beleegyeztek, hogy az ifjak egymáséi legyenek, ha Todora még akkor is szeretni fogja, ha a legény átment a katonasoron.

Todora boldog volt . . . Ismét szabadon mehetett ki szive szerelmeséhez . . .

Vaszili már két sorozáson szerencsésen átment, nem vették be katonának. Ugy örültek mind a ketten, mert éltette őket a menny, hogy harmadszorra sem fog benne maradni s akkor ők egymáséi lehetnek . . .

Szép verőfényes nyári nap volt . . . A nyajak csendesen lefelétek a pázsitos legelőn. A pásztorok egymással beszélgetve, vagy furulyázgatva ballagtak nyajaik után.

Egyszerre csak sötét felhők tornyosultak a hegyek fölé s kitört egy borzasztó nyári vihar . . .

A pásztorok bemenekültek az Isten haragja elől a közeli barlangokba . . .

A vihar amily gyorsan jött, csakhamar el is vonult, — kiderült.

A pásztorok kiterítették megázott szumanyukat, hogy az újra ragyogó napsugarak megszáritsák azokat. — Mind ott voltak, csak egy hiányzott, — Vaszili . . . Gondolták, majd előkerül . . .

Nemsokára sietve megérkezett hozzájuk Todora is . . .

Valami balsejtelem készitette őt, hogy kijöjjen. Tudakozódott Vaszili után, de a pásztorok maguk sem tudták hol van . . . keresésére indultak a leány ösztökélésére, ki oly nyugtalan volt, de megfajteni nem tudta, hogy miért?!

Ő maga ment elől, aggódó szive sarkalta őt, alig tudták a pásztorok követni. Bejárták már mind a helyeket, hol nyájával járn szokott, szölgatták, de eredménytelenül . . .

Végre rátaláltak! . . . De bár ne látta volna meg Todora! . . . A nyáj felügyelet nélkül csendben legelt, mintha mi sem történt volna, hűsége gondviselője pedig ott feküdt élettelenül, megfeketedve egy villámtól szét hasított bükkfa tövében. Ugy elégtelenítette szép arcát az az égi tűz! . . .

Egy pillanatig megdöbbenve nézték a sze-

gényt, a másik pillanatban már Todora nagyot sikoltva borult kedvesének élettelen hullájára s szívzakgató zokogással csókolta azt a megfeketedett arcot . . .

A borzasztó szerencsétlenség híre csakhamar bejárta a völgyeket s a falut. Az emberek tömegestől vonultak ki a szerencsétlenség helyére. A nők s leányok könnyes szemekkel vizsgálalták a szerencsétlen Todorát, ki ott ült folytonosan kedvese mellett, kénytelen szemekkel maga elé málázva.

A szerencsétlenül járt Vaszilit ott temették el kint a réten, hol annyi évet s napot töltött, hol oly boldog volt . . . Nem engedték be vinni a faluba, nehogy a jég elverje a határt . . .

Szegény Todorát alig bírták erővel haza vinni a kedvese sírjától. Otthon nem halották többé dalát, vidám kacagását, de még szavát is alig tudták venni, csak mindig egy helyre meresztett szemekkel bámult. Éjjel nem jött álom szeméire.

Szülei gondosan vigyáztak reá, vigasztalták, becézgették, de hasztalan . . .

Egy éjjel hült helyét találták . . . Kiszökött az erdőre, a legelőre, hol addig oly sokszor járt Vaszilihoz.

Utánna mentek, keresték, ott találták a sírnál ülve . . . Mikor meglátta, hogy jönnek feléje, felugrott s futott a rengeteg felé. Kibontott, zilált haja utánna lebegett a levegőben.

Todora! Todora! kiáltottak utána az aggódó szülők. De ő nem ügyelt a szóra, akármielyen barátságosan, szeliden hívták is vissza, hanem mint az üzőbe vett vad, eltűnt a sűrűségben.

ebben a divatos párisi kiténtetésben: **Zurlinden** a volt hadügyminiszter s jelenleg újra Páris katonai kormányzója és **Chanoine** hadügyminiszter. Mindketten rövid idő alatt jutottak a kétes értékű kiténtetéshez. Zurlinden csak pár napig volt hadügyminiszter és Chanoine csak pár nap óta az. De az a néhány nap éppen elég alkalmat adott Dreyfus föltétlen híveinek, hogy gyalázkodásaik egész özönét zúdítsák a két tábornokra. Zurlinden tábornok egy parancs kiadásában bűnös, amely a Dreyfusardok szemében rettentő büntény, Chanoine tábornok pedig hivatali elődjének ezt a parancsát nem vonta vissza. S mire vonatkozott Zurlindennek ez a rendelete? Meghagyta, hogy a hadi törvényszék vezesse a vizsgálatot a nyugdíjazott Picquart ezredes ellen, aki zibba agyanuba keveredett, hogy ő hamisította Schwartzkoppen attachénak Esterházyhoz írt levelét. Ugyanazon Picquart ellen, a ki a Dreyfus-ügyben olyan jelentékeny szerepet játszott, a ki koronatanu volt összes előjárói ellen s a Dreyfus-párt nyíltan bevallott kedvenczvé lett. Mint egy ember kelt föl az egész Dreyfus-párt s elárastotta Zurlindent dühöngései leggyönyörűségesebb virágaival s rágalmakkal. Rögtön ki-sütöttek, hogy a Picquart a polgári törvényszéktől elvenni s a megromlott erkölcsű katonai ítélőszéknek, szóval a »tábornoki kar« boszszuavágyának kiszolgáltani akarják. Egyedül Picquart ellen rendelték el a vizsgálatot; de a véskiáltás nem lehetne nagyobb, ha már Picquart-ot elítélték, sőt ártatlanul ítéltek volna el.

Az a nagy buzgalom, melylyel a Dreyfus-sajtó az ügynek nekimegy, némileg kompromittáló. Kompromittáló pedig Picquart urra. A Dreyfus-párt kiáltozott világosság, a sötét történetben az igazság kiderítése után. Az utóbbi idők eseményei, Henry öngyilkossága és következményei után eikerülhetlenül szükségessé vált, hogy az ügyre teljes világosság derítettessék. Állami szükséggé lett a revízió, számolni kellett a Dreyfus-párt kívánalmaival s engedni kellett, miután egyedül a teljes és tiszta igazság napja számíthatja ki a közromlottság posványát. A revízió megkezdését elhatározták, Dreyfus védői megkapták, a mire törekedtek.

Nem is ment többé haza... A szerelmi bánat örültette... Elborult lélekkel ott barangolt évek hosszú során elvadulva, mint az erdők többi lakója... Az erdők félénk szép vadjai, az őzek annyira megszokták, hogy együtt barangoltak vele, hallgatták zavaros beszédjeit s a számukra általa összeszedett eleséget kezéből ették, ő pedig simogatta, magához ölelte, csókolgatta őket és beszélt hozzájuk... Egyszer csak eltűnt. Nem látták többé... Egy pasztor utoljára akkor látta, mikor egy nap dult arczszal, kócos hajjal, tépett ingben berohant a Ponor tetőn lévő nagy barlangba, amelynek sötét kebelében az a hegyi forrás eltűnik.

Már rég el is feledték, s ime most a nagy vihar folytán megdagadt Izbuk forrás ismét a napvilágra hozta...

Szegény valószínűleg bezuhant, vagy zavart lelke örült rohamában beugrott a földalatti mélység tátongó sötét torkába s ott az éveken át reá rakódó szesz vizceppek mintegy megkövesítették testét.

A pásztorok az öreg Juon elbeszélése közben egy-egy könycseppet morzsoltak szét kérés ujjak között, mely önkénytelenül szemükbe lopódzott...

* * *

Szegény örült kővé vált Todorát is ott temették el kedvese mellett a pásztoros réten. A természet ápol szép virágokat sirjuk felett, melyben zavartalanul alusszák álmaikat, s mely mellett a toványargaló Berettyó hajjai zsongják el nekik altató gyászzenéket...

Világosságot kell behozni, hogy kapja meg jogát az igazság tekintet nélkül a felső vagy alsó rétegekre, rangra vagy személyre. Ismételjük: tekintet nélkül a személyre.

A Dreyfus-párt — mint hangoztatja — soha sem kívánt többet. De most jön az, ami érdekes. A mint a hatóságok a világosság keresésében Picquart ezredes személyével foglalkozni kezdtek, kitört a Dreyfus-párt s abban a pillanatban Zurlindent hamisítónak és árulónak bélyegezték. Hogyan kerül ez ide? — Picquart nyugdíjazott ezredes ur a törvények fölött álló személy volna tehát, szent és sérthetetlen, akit bűn már csak gyanuval is illetni? — Hiszen még csak a vizsgálatot kezdték meg ellene, a melyből olyan tisztán kerülhet elő, mint egy fehérre mosott báránka. Vagy annak a nagyon követelt világosságnak a szüksége csupán az ellenpártra nézve forog fenn s megszűnik, ha saját pártjuk becses koronatanujáról van szó? Bűn tehát a szigorú vizsgálat, ha Dreyfus valamely híve ellen fogantatosítják?

Trop de zélé! Ennek a tubuzgalomnak nem j a oka. Ha világosságot kell teremteni — s ennek most már legfőbb ideje — akkor mindkét párt számára egyenlő mértékkel mérjünk. Nagy, fontos dolog van kérdésben Franciaországot illetőleg, a hadsereg meggyöngített tekintélyének helyreállítása, a mely az egész Dreyfus-ügyről ugyis oly sokat szenvedett. Elő tehát az igazsággal! De mind a két párt számára!

*

Budapest, szept. 23. (Saj. tud. táv.) Picquart kiszolgáltatásával foglalkoznak a párisi lapok a leghevesebb tónusban. A Dreyfus-párti lapok gyűlölködő hangon szólnak Zurlinden-ről és Faure elnökről. Követelik, hogy Zurlindent csapják el a parancsnoki állásáról. Az Antidreyfusisták ajánlják Picquartnak, hogy használja fel a jelent és legyen öngyilkos, mert így legalább nemzeti hős lehet belőle.

A kínai császár halála.

A »menyei« birodalom császárijának haláláról már megemlékeztünk tegnapi távirataink között.

Az újabb táviratok a halálhírt megerősítik, azzal, hogy mind valószínűbbé lesz, miszerint az óriási ázsiai birodalom ura nem természetes halállal költözött őseihez, hanem a család segített elő mielőbbi kimulását.

Nem szokatlan az ilyen a kínai uralkodó családban s Cáj-Tien császár csak akként járt, mint már sok elődje. Utban volt s eltették láb alól.

Ez a haláleset azonban, bármiként történt is, könnyen lángba boríthatja a kínai birodalmat. Az uralkodó család tagjainak száma ugyanis ezrekre rug s nincsen szabályozva, ki követi az elhalt császárt az uralkodásban. Rendszerint a császár akit legjobban szeret, jelöli ki utódjául.

Most azonban nincsen ilyen jelölt, az elhunyt császár nem ért rá ilyenekről gondolkozni.

A villongások már is kitörttek.

A hivatalos pekingi értesítések azonban akként tüntetik fel a dolgot, hogy a császár lemondott.

A legújabb táviratok a következők:

Budapest, szept. 23. (Saj. tud. táv.) Pekingi táviratok szerint Ito márki a Reuter-ügynökség egyik tudósítójának azt mondta, hogy a császár azt a reménységét fejezte ki, hogy a reformok életbe-

léptetésénél élni fog Ito tanácsával. Ito megjegyezte, hogy 10 nap múlva visszatér Japánba és hogy kevés lehetőséget lát a reformok végrehajtására.

Budapest, szept. 23. (Saj. tud. táv.) Pekingből távirja a »Reuter« ügynökség: Egy császári ediktum véglegesen kihirdeti, hogy a császár lemondott az uralomról az özvegy császárné javára, aki a minisztereket utasította, hogy jövőre neki terjeszsek elő a hivatalos jelentéseket. Kang, a császár főtanácsosa jól lehet kísérletet tettek elfogatására, megszökött. Hir szerint utban van Sanghai felé. A kormányzatban történt változás jelentékeny hatást tett. Li-Hung-Csang-ot valószínűleg visszaállítják alkirályi méltóságába. A hirtelen jött változást az özvegy császárné amaz óhajlásának tulajdonítják, hogy Ito márki missziójának sikerét megakadályozzák. A császári ediktum azt mondja: »a császár megkérte az özvegy császárnét, hogy az uralkodást átvegye, amely kérés ezzel harmadszor ismételtetett.«

Budapest, szept. 23. (Saj. tud. táv.) Londonon keresztül érkezett hiteles források szerint a kínai császárt állítólag testvérei éjjel meglepték, s kényszerítették, hogy a császárné javára mondjon le a trónról. A kényszer hatása alatt a császár leköszönt, de a testvérei még ezzel nem elégedtek meg, mert attól féltek, hogy lemondását később visszavonja. *Egyszerűen meggyilkoltatták.* Ez azonban még megerősítésre vár.

Budapest, szept. 23. (Saj. tud. táv.) A »Daily Mail«-nek jelentik Pekingből tegnapi kelettel: Az özvegy császárné nagyon nehezelt Oroszországra, mert passzív magatartást tanúsított Li-Hung-Csang alkirály lefokozásával szemben, továbbá Macdonald angol követre, aki Li-Hung-Csang bukása óta többször hosszasan értekezett Pavlov orosz ügyvivővel. A »Times«-nek jelentik Pekingből tegnapi kelettel: Egy császári dekretum közzé teszi, hogy a császár és az összes főtisztviselők térdre borulva fogják bemutatni hódolattukat az özvegy császárnénak. A kormány aggodalommal kíséri az antidinasztikus mozgalom terjedését észak felé. A zendülés már Hunan tartományra is áttért.

*

Cáj-Tien kínai császár 1875-ben jutott a trónra. Mindössze három éves volt, a mikor Kvangsu néven elfoglalta a trónt, mely az Uralkodó mandsudinasztia egyenes ágának kihalásával jutott reá, a ki unokaöccse volt az elhunyt Tung-csi császárnak. Az uralkodása alatt Kína mindegyre szorosabb diplomáciai összeköttetésbe lépett Európával. Kína nem csak megengedte, hogy területén európai követ-ségek és konzulátusok létesüljenek, hanem 1874 óta maga is küldött követeket, európai, amerikai és ázsiai udvarokhoz.

Ennek a diplomáciai akciónak többször jó hasznát vette Kína. Így 1874-ben az angol diplomácia közbejöttével elsimult a Japánnal már-már kitörni készülő háború és az Amerikával való konfliktust, mely azért támadt, mert Amerika törvényt hozott a kínaiak bevándorlása ellen, szintén diplomáciai uton intézték el.

Cáj-Tien alatt odtörték meg a kalózkérdést, mely a kínai parthajózás és kereskedelem egyik veszedelme volt. Az igaz, hogy ennek a kérdésnek a megoldására impozáns európai hadi erő birta rá Kinát, mely a kalózközt, a

kiknek egyébként előkelő pártfogók voltak, kirtotta és a tengerpart közbiztonságra egész sereg rendszabályt teremtett meg.

A hetvenes és nyolcvanas években Kína bonyodalomba keveredett Olaszországgal és Franciaországgal, de Caj-Tien egyes diplomatai segítségével az Oroszországgal való konfliktust, mely Kuidsa birtoka miatt keletkezett, elsimította. A kínai-francia bonyodalom, mely Anam és Tonking miatt támadt, háborúval oldották meg. Ebben a háborúban Caj-Tien 1885-ben határozottan legyőzte a francziákat, akik azonban az angolok közbenjárására a tiencsini békében (1885. jun. 9.) mégis kedvező eredményekre és föltételekre tettek szert.

Caj-Tien uralkodása alatt Kína történetében a legnevezetesebb mozzanat a kínai-japán háború. A háború 1894. június 25-től 1895. április 17-ig tartott és Kína teljes vereségével ért véget. Elvesztett a Korea fölött való főnhatalóság, Liau-Pong félsziget Port Arthurral, elvesztett Mandzsorszag déli része és a fontos Vei-Haj-Vei erősség. A japánok az európai hatalmak pressziójának engedve, csak Korea függetlenségét, kétszáz millió tael kifizetését és Formosa sziget átengedését kötötték ki a végleges békeszerződésben. Caj-Tien császár a békét 1895. május 3-án notifikálta, május 24-én pedig kiáltványt bocsátott ki, melyben a békét kihirdette és azt mondta, hogy a hadvezérek tehetetlensége kényszerítette a béke megkötésére. Együttal a visszaélések megszüntetését és a hadsereg reformálását tüzte ki a jövő feladatánál. A háború ugyancsak megrongálta Kína pénzügyeit és az utóbbi években Caj-Tien orosz, angol és francia bankok segítségével nagy kölcsön fölvételén fáradozott.

Erzsébet királyné emléke.

Országos requiem Erzsébet királynéért.

Budapest, szept. 23. (Saj. tud. táv.) Holnap fog megtartatni Erzsébet királynéért a budavári Mátyás templomban az országos requiem. A requiem a kormány, a törvényhozás és az összes fővárosi tisztviselői kar meg fog jelenni. A requiem a hercegprimás fog pontifikálni.

Budapest, szept. 23. (Saját tud. táv.) A Fehér Kereszt Országos Lelenczház Egyesület házi kápolnájában ma Erzsébet királyné leiki üdvéért dr. Szabó Ignác kegyesrendi áldozár gyászmisét tartott. A kegyeletos ünnepélyre megjelentek a kerületi hatóságok képviselői, a kerület rendőrkapitánya hivatalának számos tisztviselőjével, az egyesület elnöksége teljes számban, az intézet orvosai és tisztviselői, valamint nagyszámu diszes közönség.

Az osztrák főváros kegyelete.

Bécs, szeptember 23. (Saját tud. táv.) A kapuczinusok templomában ma nagy rekvium volt, a melyen az egész konvent a gyár-diánnal és számos hívő volt jelen.

Bécs, szept. 23. (Saj. tud. táv.) A Hofburg plébánia templomában ma délelőtt ünnepélyes gyászmise volt, a melyen a Bécsben tartózkodó csillagkeresztes hölgyek valamennyien megjelentek.

Bécs, szeptember 23. (Saját tud. táv.) A tisztviselő leányainak iskoláztatására alakult egyesület központi bizottsága tegnap gyásznapot tartott és tervbe vette, hogy Erzsébet császárné és királyné emlékére alapítványt létesít leány-otthon felállítására.

Bécs, szeptember 23. (Saját tud. táv.) A csillagkeresztes hölgyek gyászmiséjén a Hofburg

plébánia-templomában jelen voltak: Stefánia özvegy trónörökösne, Mária Valéria főhercegnasszony, Gizella főhercegnő, bajor hercegnasszony és a Bécsben levő főhercegnők valamennyien.

Bécs, szeptember 23. (Saját tud. táv.) Lipót bajor herceg ma délelőtt a kapuczinusok templomához hajtatott és imát mondott a királyné koporsójánál.

A kegyelet megnyilatkozása külföldön.

Budapest, szept. 23. (Saj. tudósítók táv.) A Mária mennybemeneteléről nevezett templomban, mint Kairóból írják, ma ünnepi gyászistentisztelet volt Erzsébet királyné lelküdvéért. Ott voltak: az osztrák-magyar hivatalnokok, a diplomáciai testület és az angol-egyiptomi hadsereg képviselői.

Ugyan, ugyan?!

Elofvastuk a Halász Lajos választát. Ugy tett, amint gondoltuk: gorombáskodik és fenyegetőzik. Miért? Mi jó lélekkel merjük állítani, hogy válaszukban sem durvaság, sem becsületsértési szándék nem volt; csak az igazságot irtuk meg, hogy az alaptalan támadás ellen védve legyünk, s ezt az igazságot is csak olyan homeopátiás adagban, hogy nem gondoltuk, hogy már ezért is beakarja verni a fejünket.

No de fontosabb dolog is van ennél.

Rosszul esik nekünk még a gyanúsítás is, mintha mi a reverenda mellé bujva, mást sértenénk azon tudatban, hogy elégtételt nem adunk.

Nagyon helytelen okoskodás!

Ha mi támadtunk volna annyiszor, oly durván és oly alaptalanul, mint ő tette velünk szemben, akkor jogosan mondhatná ezt, de éppen fordítva történik mindig. Halász tartja a reverendát olyan rongynak, melybe — úgy gondolta — bár mikor bele törölheti a cipőjét. Engedelmet kérünk. Ilyenkor joga van a reverenda tulajdonosának támadója tyukszemére lépni s ha fáj, hát minek lábatlankodik mindig a reverenda körül?

Czivilvel, vagy katonával szemben soha sem mertilyen durván irni. Nekem úgy tetszik, hogy ebben rejlik a reverenda mellé bujás, az elégtételt nem vehető reverenda piszkálásában.

Azután micsoda beszéd az ott a czikk végén, mint valami duhaj legény, hogy ha nem győzzünk okokkal, hát megverek valakit — vagy engem valaki.

Ugy tudjuk, hogy ez a hang még nem nyert jogot a tisztességes sajtóban.

Mi legalább a nyiltérben sem törjük ezt a hangot.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Szeptember 25-26. Löversenyek a nagyvárad gyepen.

Erzsébet-rend kancellárja.

Szép kitüntetés érte Erzsébet királynék főudvarmesterét Bellegarde Ferencz grófot. Ő Felsége a nem rég alapított Erzsébet-rend kancellárjává nevezte ki. Az erről szóló legfelsőbb királyi kéziratok a következők:

Kedves gróf Goluchovszki! Az Ön előterjesztésére indítatva érztem Magamat, hogy az Altalam alapított Erzsébet-rend kancellári hivatalát kivételesen és a rendszabályzat XIII.

czikkében foglalt elvi határozat épségben tartásával, gróf Bellegarde Ferencznek néhai forrón szeretett Nőm, Erzsébet Császárné és Királyné Ő Felsége főudvarmesterének adományozzam. Mellékelve küldöm Önnek, az egyidejűleg gróf Bellegarde részére kibocsátott kézirat másolatát.

Kelt Bécsben, 1898. évi szeptember hó 20-án.

Ferencz József, s. k.

Kedves gróf Bellegarde! Hálás elismeréssel a kitűnő szolgálatoknak, melyeket Ön a néhai Császárné és Királynénak évek során át odaadó hűséggel teljesített és azon óhajástól vezérelve, hogy az Altalam alapított Erzsébet-rendnek hön szeretett, immár Istenben nyugvó Nőmmel való benső kapcsolatát különösen kifejezésre juttassam, indítva érztem magamat, hogy Önt, néhai Ő Felségének utolsó főudvarmesterét, nevezem ki az Erzsébet-rend első kancellárjává.

Kelt Bécsben, 1898. évi szeptember hó 20-án.

Ferencz József, s. k.

* Debreczen városa a bibornok jubileumára. Debreczen város tanácsa is megemlékezett a biboros püspök jubileumáról, akinek püspöki hatósága alá tartoznak a debreczeni r. kath. hívek s akinek áldásos főpásztori működését és áldozatkészségét a debreczeni r. kath. egyházban több kulturális intézmény hirdeti. A tanács nevében Komlóssy Arthur főjegyző távirati uton a következőleg fejezte ki üdvökívánatait a biboros püspöknek:

Főmagasságn Schlauch Lőrincz biboros püspök urnak Nagyvárad.

Püspökké felszentelése negyedszázados évfordulója alkalmából fogadja Eminenciád Debreczen város tanácsának legőszintébb tiszteletteljes üdvökívánatait.

Komlóssy Arthur, főjegyző, h. polgármester.

Erre a bibornok a következő sürgönyt intézte Komlóssy Arthur v. főjegyzőhöz:

Debreczen sz. kir. város Tekintetes Tanácsának.

Szíves megemlékezéseért s üdvökívánataiért méltóztassék tolmácsolni őszinte meleg hazafias üdvözletemet és kiváló tiszteletemet.

Dr. Schlauch Lőrincz, bibornok.

* Népeimhez! A belügyminiszter tudvalevőleg rendeletet bocsátott ki az összes törvényhatóságokhoz, hogy a Felsőnek az országos gyász alkalmával kibocsátott legfelsőbb manifestuma falragaszok útján publikáltassék. Nagyvárad város a tegnapi nap folyamán már eleget tett e rendeletnek, amennyiben minden utcásarkon, köztereken méteres nagyságu gyászkeretbe foglalt s a felség manifestumát tartalmazó papírlap van kiragasztva. A falragaszok előtt mindenütt nagy csoport van s a falragasz szövegét fennhangon olvasgatják nagy megilletődéssel.

* A Bazar-szeres kibővítése. A Bazar-szeres kibővítése céljából a kereskedelmi miniszter elrendelte a Weiszlovits és Mayr házak kisajátítását. A kisajátítási bizottság elnöke: dr. Hoványi Géza, mivel jelenleg Abbáziába időzik, ezen tisztelettel lemondott. Dr. Bulyovszky József polgármester helyére Száhländer Károly törvényhatósági tagot nevezte ki a kisajátítási bizottság elnökévé.

* Dr. Raab elítélve. Nagy feltűnést keltett pár hónappal ezelőtt dr. Raab Gyula nagyvárad ezredorvos hirtelen le tartóztatása. Az ezredorvos katonaszabadditással volt vádolva, melyet évek hosszú során sikerrel üzött, de az ez évben tartott sorozás alkalmával rajta vesztett a bűnös manipuláczió. Hornung Salamon

vallomása alapján vizsgálati fogságba került; három nappal kitűzött esküvője előtt kísértetelt a temesvári katonai bíróság elébe. A vizsgálat folyamán számtalan eset lett ellene bebizonyítva s mindez eléggé indokolja a súlyos ítéletet, melyet most hozott meg a temesvári katonai bíróság. Az ezredorvost a *katonai bíróság két évi börtönnel, katonai rangjának és orvosi oklevelének elvesztésével sújta*. Az ítéletet a felsőbb fórumok is jóváhagyták s így az jogerős lévén, a profószt levágta az elítelt kabátjáról rangjának jelvényeit s a hadbíróóság fegyveres kísérettel a wöllersdorfi katonai fegyházba vitette.

* **Zene-egylet.** A főgymnasiumi zene-egylet tegnap d. u. alakult meg *Grexa* Loránd főgymnasiumi tanár elnöke alatt. Pénztárnoki állásra egyhangulag *Fleischer* Béla VI. oszt. tanulót választották meg. A tagok száma nem oly nagy, mint tavaly volt, de sokkal inkább válogatott. *Karnagy Tucsak* Ferenc zenetanár. A főgymn. zene-egylet tagjai: *Fodor* István, *Berkovics* Móricz, *Aliquander* Ödön, *Fehér* Adolf, *Hirschmann* Gyula, *Weisz* Gedeon, *Sipos* Ernő, *Váli* Péter, *Voszka* István, *Waldmann* Géza, *Géczy* Imre, *Voit* Ervin és *Fleischer* Béla.

* **Biztosításkul elfogadható értékpapírok.** A belügyminiszter tudatja a törvényhatóságokkal és vármegyékkel, hogy a *Magyar agrár és járadékbank* részvénytársaság által kibocsátott 4 és fél százalékos kamatozó 200, 2000 és 10000 koronáról szóló járadékjegyek a közigazgatás egyes ágazataiban üzleti biztosítékul és bányapénzült elfogadhatók.

* **Balashazy Bertalan temetése.** Tegnap délután 3 órakor helyezték örök nyugalomra *Balashazy* Bertalan hült tetemét a henczidai közsirkertben. Általános volt a részvét megnyilatkozása. A temetésen megjelent a nagyszámú gyászoló rokonság, az egész környék intelligentiája. Biharvármegye képviselőjében *Szunyogh* Péter alispán, *Papp* János főjegyző, *Miskolczy* Ferenc, *Örley* Kálmán, Nagyváradi képviselőjében: *Bulyovszky* József polgármester, *Komlósy* József, *Mezey* Mihály, *Rimler* Károly, *Ragány* János, megjelentek továbbá igen nagy számmal a vármegye intelligens köreiből s Henczida község előjárósága. A halott felett *Veres* Bálint henczidai ev. ref. lelkész mondott búcsuztatót, mely után a koporsót *Szunyogh* Péter alispán, *Papp* János, *Miskolczy* Ferenc vették fel. A kivonult vármegyei hajduk a rengeteg díszesebbnél díszesebb koszorút vitték két oldal a koporsó mellett.

* **Áthelyezés.** A m. kir. igazságügyi miniszter *Pusztay* Endre édesi kir. járásbírói végrehajtót a zentai kir. járásbíróshoz helyezte át s az ekkép megüresedett helyre *Balogh* Lajos tenkei kir. járásbírói irnokot nevezte ki.

* **Gyorsírási tanfolyam Nagyváradon.** Közösjának tesz eleget a nagyváradai gyorsíró egyesület, midőn alkalmat nyújt azoknak is, akik a gyorsírást még nem ismerik, ezen sok hasznu tudomány elsajátítására. Ezért készséggel adjuk az egyesület erre vonatkozó hivatalos értesítését, a mely bizonyára széles körben fog érdeklődést kelteni: »A nagyváradai gyorsíró egyesület feladatának tekintvén a gyorsírásnak ezen egyre nélkülözhetetlenebbé váló ismeretnek mentül szélesebb körben való terjedését, alkalmat kíván nyújtani a gyorsírási elsajátítására azok számára is, akiknek eddig nem állott módjukban azt megtanulni. E célból lehető legkönyvebb tanódszer szerint folyó évi október hó 2-án felöltök részére nyilvános gyorsírási tanfolyamot nyit, a mely — hetenkint 3 órában — két

hónapig fog tartani. A tandíj 10 frt, a mely az első óra alkalmával az egyesület pénztáránál lesz lefizetendő. A tandíj fejében a résztvevők tankönyveket is kapnak. A tanfolyam tiszta jövedelme a nagyváradai gyorsíró-egyesület »verseny-alapja« javára fog fordíthatni. A mennyiben kellő számú jelentkezés fog történni, az egyesület hölgyek részére külön tanfolyamot rendez ugyan-ezen feltételek mellett. Jelentkezések szeptember hó végéig szóval vagy írásban dr. *Adorján* Emilhez, a nagyváradai gyorsíró egyesület elnökéhez intézendők.

* **Kinevezés.** A m. kir. honvédelmi miniszter, dr. *Julier* Vilmos egy évi önkéntest és az összes gyógytudományok tudorát a nagyváradai 4. honvéd gyalogezred állományában segédorvos-helyettesé nevezte ki.

* **Verdi-requiem Pécsen.** E nagyszabásu zenemű hangjegyei kedden este érkezett meg Lipcséből a pécsi dalárdához, mely a művet Erzsébet királyné emlékezetére, s szobor-alapja javára a színházban fogja előadni, lehetőleg Erzsébet napján, november 19-én. A betanulást pénteken este kezdték meg.

* **A nagyharsányi tűzveszedelem.** Kiküldött tudósítónk leírásában már részletesen megemlékeztünk arról a borzalmas szerencsétlenségről, mely Nagy-Harsány község lakossainak egy részét koldussá tette. Mint ujabbban értesülünk, a 34 házon kívül több nem égett le. A Nagyváradról kivonult tűzoltók egész éjjel dolgoztak a tűz terjedésének megakadályozásán s a lakosság szintén talpon volt és részt vett a reugeteg égő halmok oltásában. A milyen nagy baj volt a víz hiány, a beállott szélségszerű szerencsére beállott. Reggel kezdett visszatérni a kétségbeesett lakosság bizalma, hogy a tűz nem terjed tovább. A hajnal hasadásakor tünt fel a pusztulás egész borzasztóságában. Mindenütt rom, hamu és égő zsarátok. A község jegyzője: *Filó* Kálmán intézkedett, hogy a tönkre égett, mindenétől megfosztott lakosság az első segélyben részesüljön. Megkezdtek továbbá az elpusztult szegény emberek összeírását s a kár felvételét. Az érdekelt biztosító intézetek nagyváradai ügynökségei megtették a szükséges intézkedéseket a becslés iránt. Azonban a község házáon kívül alig volt valami biztosítva. A Nagyváradról küldött tűzoltók tegnap jöttek haza a vész helyéről.

* **A bodonosi szén vizsgálata.** *Fopper* István, a bodonosi szénteleptulajdonosa tudvalólag az általa kiépíteni szándékolt vasuttra 100.000 frt hozzájárulást kért Nagyvárad városától. Kérelmét különösen azzal indokolta, hogy bodonosi telepén nagymennyiségű barnaszén vár kiaknázásra s a vasut közvetítése által a nagyváradai gyártelepek is olcsó szénhez jutnak. A szén gőz- és hőfejlesztési képességének megállapítása céljából felkérte a városi tanács a kereskedelmi iparkamarát. A próba-fűtést tegnap délelőtt kezdték meg a telepen kiaknázott szénrel a *Moskovits* Mór szeszgyárában. A kamara szakértőül *Tolnay* Miklós államvasuti főnöki főnököt kérte fel. A kamara részéről dr. *Sarkadi* Lajos tükár, míg *Popper* István képviselőjében dr. *Szilágyi* Gyula műegyetemi magántanár és *Voszalik* Ferenc gyárigazgató vannak jelen a próba-fűtésnél. A próba-fűtés ma ér véget. Azt hisszük, hogy *Popper* István kérvénye a legrosszabb időben kerül tárgyalás alá a városnál, mikor a főszámvevő a közköltő fel-emelését terjeszti elő.

* **Aranyjezi szép napok.** *Kelemen* József rut hiátlansággal fizetett nevelő atyja *Szilágyi* József nagyváradai lakosnak. Kamasz éveinek sorát *Kelemen* József ugyanis azzal kezdte, hogy szemet vetett gazdájának a sarokban terpeszkedő ládájára, de nem is a ládájára, hanem a benne levő 400 frtről szóló s a Biharvármegyei takarékpénztár címét viselő betéti könyvecskéjére. Ugy történt aztán, hogy *Kelemen* József egyszerre eltűnt a Fácán-soron

levő házból s belemerült az élvezetekbe. Egyik átlumpolt éj a másikat követte, minnek következtében a betéti könyvecske úján egyenként vándoroltak ki az ötvenesek a takarékból. A negyedik ötvenes kivétele azonban már nem egészen sikerült, amennyiben a bankhivatalnok a gyakori látogatót személyazonosságnak bizonyítására szólította fel. *Kelemen* József erre öltöztetett a bűnös öntudattól és végre is el-sompolygot azon czímen, hogy [tanukat keres. Felkereste ismét a Fácán-sort és itt *Bakuty-nának* szolgáltatotta át a könyvecskét, hogy felébe próbáljon ő is szerencsét. Ez a kété szerencse azonban nem lett megkísértve, hanem a könyvecske, megfogva bár — átszolgáltattott jogos tulajdonosának. A ládában levő 16 frt készpénz is eltűnt és az előzmények után igen-igen pontosan lehet következtetni annak eltűnési módjára. *Kelemen* József tehát 166 frttal csinált magának jó napokat. Node! vége ezeknek is.

* **Az antikrisztus.** Párisban a Rue Albony egyik szállodájában a minap egy fekete bőrű vendég érkezett. Arras Léonak írta be magát; harminczöt éves és szülőföldjéről, Haitiből érkezett. Délután idején becsengette a pinczért és bérkocsit rendelt. Nagy volt a személyzet és a lakók bámulata, amikor Arras bő fehér leplekbe burkolva, fején tövis koszorúval, kezében feszülettel lehaladt a lépcsőn és beült a kocsiba.

— A boulevardokra hajtson, szólta a kocsishoz, majd megmondom, hogy mikor álljon meg.

A boulevard de Sebastopolnál megállította a kocsit és szónakolni kezdett:

— Én vagyok az antikrisztus. Az Isten küldött le és hirdetem a párisiaknak, hogy jobb idők közelednek.

Képzeltető, hogy mily ujongással fogadták a prófétát.

— Tovább! — szólta aztán az antikrisztus. Csakhamar rengeteg néptömeg kísérte a kocsit.

— Nekem elég volt ebből ennyi, szólta a kocsis, tessék más kocsit fogadni, én nem megyek tovább.

— Erre az antikrisztus összeveszett a kocsissal és egy negyed óra mulva Arras urat vitték a megfigyelő osztályba.

* **Uj divatáruház.** Elegáns uj női divatáruház nyílt meg a Bémer-téren a volt Szandicz-féle üzlethelyiségben. *Pongor* József budapesti divatáruházának fióktelepe, e hirt városunk és a vidék hölgyközönsége bizonyára a legnagyobb örömmel fogja venni, mert e czég semmiféle áldozattól vissza nem riadt, hogy egy minden tekintetben elegáns és a legkényesebb izlést is kielégető divatáruházat nyissanak. Bővebb értesítést pár nap mulva a czég ki fog adni hirdetési rovatunkba.

* **Kukoricza töréskor.** *Varga* Lajos ágyai munkásember néhány krajczár előleget kapott *Kiss* Ferenc községbírótól, akinek ajánkozott a kukoricza-törésnél végzendő munkálatokra. A kukoricza-törés tegnap megkezdődött és a törvénybíró felszólította *Vargát*, hogy álljon munkába. *Varga* vonatkozott és feléje sem nézett a munkának. A bíró fia elment a lakására és ő is felszólította, hogy dolgozzék. *Varga* újra vonatkozott és ezen a fiu annyira feldühödött, hogy egy keze ügyébe eső fejszével *Vargát* megölte. Önként jelentkezett a kis-jenői járásbírósnál, a hol letartóztatták.

* **Elveszett Filkó!** De nem tök vagy mak filkó, hanem *Filkó* Béla, ki fentebb jelzett druszáit nagyon szerette s e miatt kellett világgá bujdosnia. A budapesti törvényszék, kinek mindennapos vendége, elrendelte kézrekerítését.

SZÍNHÁZ.

Talmi hercegnő.

Ha a tegnapi esti zene és előadás után megnéztük a tegnapi s összehasonlítottuk a két este közönségét, bizony szomorú gondolatok ébredtek bennünk. Ott egy klasszikus zenéjű, él-

vezetes opera — félig telt ház mellett; itt egy hatalmas trombitaharsogás, vastag élczekkel — zsufolt házzal. Érdemes a gondolkodásra.

Kevés operettet adtak még Magyarorszában és kapesolt részeiben, a melynek közönségesebb zenéje lenne, mint a Talmi hercegnőnek. *Konti* Józseftől sokkal jobb és sokkal eredetibb dolgokat is hallottunk már. Éppen ilyen jó ismerősünk *Kövesi* Albert burleszk komikuma Egyedüli élvezhető dolgot az egész triumvirátusban *Makai* Emil csengő rimeit tesznek; no meg nálunk Vucsi — Nyárai kupléi.

Az előző napi operaelőadás fárasztó hatása több szereplőn látható volt. Kár az énekes estéket annyira összehalmozni. *Székely* Irén teljes kedvvel és lelkesedéssel adta ugyan Margarita hercegnőt, kapott is tapsokat és virágokat, de hiába, tegnapielőtti nagy szerepe kifárasztotta kissé a hangját. Még inkább érezhető volt a kimerültség *Mezein*; néhol csaknem suttogott az éneke. Egyáltalán neki sokkal hálásabb dolog fellépni operában mint operetteben. Mindkettjüknek elismeréssel adózunk buzgalomukért, de jobban szeretnők, ha ilyen önfeláldozásokra nem volna szükség.

Kedves, élénk volt *Perényi* Margit; pihent erővel vonult a deszkákra s temperamentumos játékával többször zajos tapsokat vivott ki. A második felvonásban *Székely* Irénnel együtt énekelte kettőt meg kellett ismételnie. Az első felvonásban két virágcsokorral lepték meg.

Kassay ismét jó alakítást adott, éneke kifogástalan, rögtönzése is sikerültek. De a Vucsi-féle mozdulatok kultiválása részére nem ajánlható.

Elemében volt *Nyáray*. Tulozhatott a rögtönzött élczekben, táncokban, mozdulatokban, megkaczagtathatta mókáival a karzatot s a földszintet egyaránt, a mellett voltak pompás kupléi — ugyan mit tudna még kívánni? Kupléi közül kettőt ime leközlünk:

Egy valaki tíz év óta
Perli az örökségét,
Meggazdagította vele
A családi ügyvédjét,
De végre a párnáját is
El kellett leizitálni,
Mert hogy egy ügyvéd pert nyerjen,
Az nem lehet kívánni.

Nagyon szép város Nagyvárad,
És elegáns a népe,
Nines színház és villamvasut.
De van vízvezetéke,
A vize jó, a vize friss,
De vannak ám hibái,
Mert hogy még vize is legyen,
Az nem lehet kívánni.

Sikerrel lépett fel *K Árpási* Kata is, a házi rendről szóló kupléját megisméltették.

Leövei és *Vendrei* kitűnő maszkjukkal keltek derűtséget.

De azért sem a főszereplők igyekezete, sem az ének és zenekar jó betanítása, sem a fényes díszletek és jelmezek, sem a jó kuplék el nem nyombhatták azt a meggyőződésünket, hogy bizony a Talmi hercegnő is csak talmi színházakban, nem pedig a kolozsvári nemzeti színház művészeinek való. Sem jó zene, sem finomabb komikum, ilyesmit élvezhetünk a vásári bódékban is. R--r.

Szinkőri hírek. Az utolsó délutáni előadás holnap vasárnap lesz. *Hinkó, a hóhérlégény* Bircpfeifer S. drámája kerül színpadra, amelyben E. Kovács Gyula is részt vesz, aki Fülöp szerepében bucsuzik a nagyváradi közönségtől. A darab a karszemélyzet javára adatik s így nem tudjuk eléggé melegen ajánlani az előadást a közönségnek. Nagyobb szerepeket játszanak még Bartóti J., Hatala Gy., Kissné, Luczkó A., Ma-

rosi A., Váradiné, Bartos, Heltai, Pataki, Tompa és Szentgyörgyi.

Este 1848 körül színpadra kilenczedszer és utoljára az évadban.

Igazságszolgáltatás.

A halott becsülete. *Istóczy* Győző, a hírneves jogi író lapjában a *Jogi és közigazgatási Utmutatóban* házi orvosát, dr. *Kelen* Józsefet hibáztatta fia haláláért. Egyetlen fia haláláért elkeseredett apa szólal meg e cikkekben, melyeket dr. Kelen annyira szívére vett, hogy állítólag emiatt magát morfiummal mérgezte. Az elhunyt fia dr. *Kelen* Béla apja becsületét látta sértve e cikkekben s rágalmazásért feljelentést tett *Istóczy* Győző ellen. A budapesti sajtóbírósg tegnap előtt tárgyalta ezt az ügyet s kihallgatták a szakértő orvosokat ez ügyre vonatkozólag s a bíróság megengedte a vádlottnak állításai bebizonyítását. *Istóczy* Győző egy hajnalig tartó hosszú beszédben bizonyítja a bíróságnak, hogy ő *ehere* alatt van, majd pedig rá tér lapjában közölt állításának alapos bebizonyítására. Az esküdt-szék bebizonyítva látta mind a rágalmazás, mind pedig a becsületsértés vádját s annak folytán a kir. törvényszék őt rágalmazásért 100 frt fő és 50 frt mellékbüntetésre, a becsületsértésért pedig 50 frt fő és 20 frt mellékbüntetésre ítélte.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMO.

Németből: *Gusztáv*. 21

VII. FEJEZET.

A tiszta levegő, a nagy sürgés forgás, sőt leginkább a hideg nagyon jót tettek, nekem — szomorú gondolatimnak más irányt adtak.

Nyolcz óra fele járt az idő; a gyermekek nagy csoportokban mentek az iskolába. Milyen vidámak, hogy kipirultak, hogy siettek a kis táskákkal . . . szegény kis Ninus! Elgondoltam, hogy is kellene szülei távollétét tudtára adni, hogy ártatlan lelkéhez még a gyanakodás se férjen. — Gyorsan lépkedtem, kezem mélyen zsebre dugtam, sem jobbra sem balra nem néztem, nem kerülgettem, egyenesen át a keresztúton — — nevetem hallottam.

— Bagdanoff ur — — hallja Bagdanoff úr! Megálltam, hátranéztem. — Prémés úr közeledett felém, valami swejjezi, valaha könyvkereskedő volt, nyugalomba vonult, most az volt a hivatala, hogy ismeretséget kötött és folyton tracscsolt. Alig is ismertem. — Komoly képet vágtam.

— Mit akar? — kérdeztem röviden. — Sietek!

Az egészen el volt telve a kíváncsiságtól, nem is vette észre durvaságomat.

— Az ég szerelmére — kiáltott fuladozva, — — hát nem tudja a legfrissebb, de borzasztó újságot? . . . Gondolja csak — — Massmann báróné, a szép, a mindentűt csodált dáma . . . szeretőjét férjével együtt meggyilkolta tegnap este.

Szent Isten! megrémültem és haragosan a faképnél hagytam, ne hogy még többet is halljak . . . Tehát már a verebek is csiripelik. — Haragosan emeltem fel öklömet, ah de szerettem volna pofon csapni, de mégis, hiszen nem mondhatom, hogy éppen hazudik.

Hogy röviden ezt is elmondjam, az Arany rózsáig egész csomó emberrel találkoztam, — gazdag W. az ilyen járdakoptatókban — mindegyik oda kiáltott valamit, de milyen és mennyi féle árnyalatban, a becsületes jóakaró sajnálkozástól az udokkárörömig, mely mások szerencsétlenségén hizik. Mindenfelől:

— Hallotta már? hallotta már? — igazán borzasztó út volt. Fél óra mulva szerencsésen átvittem a kicsikét nevelőnőjével együtt zárt kocsiban a hercegnőhöz. Azt mondtam a lánykának, hogy szülei néhány napra Heidelbergbe utaztak, neismokára visszajönnek és addig a hercegnőnél kell laknia. Nem csalódtam benne, kész örömmel ráállt.

Minden rendben volt, a Wenes kisasszony a gyermeknél volt, a hercegnőhöz siettem, jól tudtam mennyire vár már.

— Tatiana, orosz leány, már az ajtónál állott, a kilincset tartotta, hogy bebozsásson: — A hercegnő már felkelt — ujságolta, — várja önt, már vagy hatszor becsünetett és ön után kérdezősködött. — Kinyitotta az ajtót, bementem a ház szentélyébe.

Tettleg — a leletatlenséggel határos dolog megtörtént, a hercegnő telkelt még pedig korán. Nagyon furcsa toilletben fogadott. Szemei kutatólag néztek reám, kezeit dörzsölte. Felugrott a fauteuilből.

— Valahára! — No Bagdanoff Semenits Miklós, jöjjön már.

Valahára! — kiáltotta újra szemrehányólag Kezet csókoltam.

— Itt vagyok valahára! — feleltem nagyot sóhajtván. Tekintetünk találkozott. Az övé is éppen olyan szomorú, éppen olyan meghatott volt amint az enyém az ő szeméből is azt olvastam.

— Tehát lehetséges?

— Azt kérdezi lehetséges-e? Ah Jézusom! — feleltem lassan, míg ő kezemet szorongatta, szemei lágra nyitak.

— Beszéljen Miklós! — mondja el — mi történt? — A báróné — Melania . . . nem hihetem, még akkor sem hihetem, ha minden valószínűség ellene beszél. Nem! Eleget éltem már emberek közt, — van emberismeretem — az az arc nem csalhat! . . . Bah!

Melania ártatlan — — fejem merném rátenni — — de mégis minő szomorú történet.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A nemzeti párt állásfoglalása.

Budapest. szept. 23. (Saját tud. táv.) A nemzeti párt ma délelőtt népes értekezletet tartott, melyen a jelen politikai viszonyok közt megállapították a párt álláspontját minden oldalról. Az értekezleten határozatba ment mindenekelőtt, hogy míg Bánffy br. miniszterelnök a keigyezés programjáról nem nyilatkozik őszintén, addig semmiféle napirendet el nem fogadnak, hanem megobstruálnak mindent. Nem fogadják el a kormánypárt részéről azon ismételtlen hajtogatott szölamot, hogy az országos gyász miatt engedékenyebbek legyenek, mert itt nem privát érdekről, hanem egy ország érdekéről van szó, melyet minden körülmények között kötelesek megvédeni.

Azon javaslatához, melynek célja boldogult Erzsébet királynénk emlékét megörökíteni törvényben, hozzájárulnak, bár megütközésüket fejezik ki a közjogi hibákon.

Az igazságügyi bizottság ülése.

Budapest. szept. 23. (Saj. tud. táv.) A bizottság még folyton azon javaslatot tárgyalja, mely Erzsébet királyné emlékét akarja törvénybe iktatni. A kormány az ellenzéki tagok erélyes fellépésére végre beleegyezett, hogy a császárné cím a czimben kihagyassék, de a bekezdésben nem. »Ha előbb szólnak — mondja a miniszterelnök — kész lettem volna elejteni egészen a császárné címet, de most már a bizottság huza-mosabb tárgyalása folytán nagyobb figyelmet keltett és most már a nagyobb változtatás politikai fontossággal bírna, ami csak a kegyeletet rontaná.«

A miniszterelnök ezen előzékeny hangon tartott kijelentésére a javaslatot az ellenzék is egész terjedelmében elfogadta.

Vilmos császár keleti utazása.

Budapest, szept. 23. (Saját tud. táv.) Berlinből távirják: A reggeli lapok közlése szerint Vilmos császár meghívta Enver bejt, Munir basa nagyvezér fiát, a berlini török nagykövetség második katonai attachéját, hogy vegyen részt keleti utazásában.

Krétaí ügyek.

Budapest, szept. 23. (Saját tud. táv.) Kánaeból sürgönyzik: Hivatalos értesítés szerint Charmside ezredes, hogy az egyetértést fontartsa, megkérdezte a tengernagyoktól, melyik törvényszék ítéljen a kandiai fölkelők fölött, de a sznirmai bíróság kizárásával. A tengernagyok arról tanácskoztak, milyen rendszabályok volnának legalkalmasabbak a sziget nyugalmanak gyors helyreállítására és a helyzet végleges rendezésére.

Budapest, szept. 23. (Saj. tud. táv.) Kánaeból sürgönyzik: Noel angol tengernagy ma Szudába érkezett. A tengernagyok értekezletén Noel azt indítványozta, hogy a kandiai zavargókat angol katonai bíróságok elé állítsák. A tengernagyok elfogadták az indítványt.

Kitüntetések.

Bécs, szept. 23. (Saját tudós. táv.) Ferdinánd bolgár fejedelem, Lipót Szalvator főhercegnek a Sándor-rend gyémántos nagykeresztjét és Mecsegy vezérnagynak a Sándor-rend gyémántos nagytiszti keresztjét adományozta.

Spanyol-ügy.

Budapest, szept. 23. (Saját tud. táv.) Madridból távirják: A ma este tartott minisztertanács kizárólag a gyarmatügyi minisztérium számára szükséges segédforrások kérdésével foglalkozott. A miniszterek titokban tartják határozataikat.

Spanyol-amerikai béketárgyalások.

Budapest, szept. 23. (Saj. tud. táv.) San-Franciscoból távirják: Angocillo és Lopez Aguinaldo fölkelő vezér képviselői ide érkeztek és innen Washingtonba, onnan pedig Párisba utaznak.

Argentina.

Budapest, szept. 23. (Saj. tud. táv.) Buenos-Ayres-ből távirják: A szenátus jóváhagyta 50,000 ember mozgósítását és szeptember 22-étől kezdve a vámokat az illető cikkek értékének 10%-ára emelte. Kivételnek az oly cikkek, amelyek után eddig 5%-nál kevesebbet fizettek; ezek után ezentul az eddigi vám kétszerese fizetendő.

KÖZGAZDASÁG.

A gyümölcsaszalás szabályai.

1. Az aszalásra szánt gyümölcsnek egészen érettnak kell lennie. Éretlen, fejletlen, foltos, csenevész gyümölcs nem adhat jó aszalványt. A ferges gyümölcsöt válogassuk ki s tegyük félre, mert az ily gyümölcsből készült aszalvány undorító. Lágyult gyümölcs, főleg a túlérett, csak kivételképen vehető aszalásra.

2. Az almát meg kell hámozni magházától (torzsájától) meg kell szabadítani. A bőrszerű magház s a szívós héjak emészthetetlenek és nem főzhető puhára. Ezen szabály alól csak néhány puhahéjú tehet kivételt.

3. Az aszalandó gyümölcsnek kívülről tisztának kell lennie. Még a lehámozás előtt meg kell tehát őket mosni is. A szeletekre felvágás alkalmával a kést is többször meg kell törölni, nehogy a képződő vassó a gerezdeket befekettitse.

4. Kisebb almák lehámozatlanok, magházuktól megszabadítottak; de fel nem szeleteltnek, hanem megalapítva egy darabban aszalattak meg. Nagyobb almákat 2-3 kereszt-szeletekre metszük, vagy hosszukban felvágjuk 4-6 szeletre s így aszaljuk meg.

5. Édes almák aszalás által szívósak, bőrneműiek lesznek és nem lehet őket puhára főzni, bármily hosszas főzés után sem. Egészen savanyu almák sem adnak jó s finomizú aszalványt; a legjobb aszalvány e szerint oly gyümölcsökből kerül ki, amelyek savtartalma cukortalmukkal helyes arányban áll.

6. A körték hámozatlanul és magházukkal együtt is aszalhatók, különösen a kisebb fajok. Történhetik pedig ez azon okból, mert a körték magháza bőrnemű, héjuk pedig főzés által egészen megpuhul s élvezhetővé válik.

7. Az egész édes és lédús körtéffajok igen jó aszalványt adnak; de mégsem bírnak ezek bizonyos erős mellékizzal, mely pedig egyéb körtékénél, mint a római hájkörténél, a lábikrakörténél rendszeren jelen van.

8. A főzőkörték igen kemény hussal bírván, ezeknél várunk kell, míg azok megpuhulnak és csak azután lehet őket aszalni.

9. A szilvák csak akkor aszalhatók jól, ha túlértettek és nyelük körül bőruk már ráncosodik. Ezzel egy csapással azt is el fogjuk érni, hogy a ferges gyümölcs leesik előbb, mint a gyümölcsöt a fáról aszalásra leszedjük.

10. A szilvát s egyéb csontárokat, valamint az egész körtéket is szárukkal fölfelé s kissé ferdén állítjuk az aszaló cserényekre. Egyáltalában pedig szabály legyen, hogy az almászeletekre is ép úgy, mint egyéb egész vagy felszeletelt gyümölcsök is mindig csakis egy sorban és egymasmellé helyezendők a cserényekre s két vagy több sort egymásfőle rakunk nem szabad.

11. A csontárok eleinte mérsékelt meleggel aszalandók, míg a száruk helyei beszáradnak s a lé kipattanásától többé félni nem kell és csak ezután tehetjük magasabb hőmérsékbe. Félig megaszalt csontárokból igen könnyen ki lehet a magot nyomni s ezáltal igen értékes aszalványra tehetünk szert.

12. Minden aszalvány az aszalás bevégeztével néhány napig a szabad levegőn tartassék az utánszáradás elérése végett. A meghámozott gyümölcsöt igyekezzünk lehetőleg azonnal a hámozás után az előmelegített aszaló-kemenczébe tenni, nehogy a levegőn megbarnuljon. Az igen megaszalt gyümölcs szívós lesz és nem igen fog megfőni puhára.

A jól megaszalt aszalványoknak, ha kétfelé törjük s a törés végét összenyomjuk, nem szabad magából semmi nedvet kibocsátani; ez a tökéletes aszalás legbiztosabb próbája.

Az aszalványokat meleg állapotban elcsomagolni nem szabad.

Ha az aszalványokon penészt vennénk észre, az ily aszalvány azonnal magasabb hőfoku kemenczébe helyezendő s újra megújítandó.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, szeptember 23.

Buza ősze	9.25
Buza tavaszra	8.64
Új tengeri	4.51
Tengeri augusztusra	5.09
Rozs ősze	7.85
Zab ősze	5.58

Értéktőzsde.

Budapest, szeptember 23.

Az irányzat nyugodt.	
Salgótarjáni	620.32
Wagon-kölcsön	256.—
Villamos vasút	259.30
Osztrák hitel	357.25
Magyar hitel	392.75
Allamvasút	353.30
Déli vasút	78.—
Rimamurányi	253.60

Magyar jelzalog	250.25
Magyar leszámítoló	262.50
Iparbank	104.25
Budapest közuti	843.87

Bécs, szeptember 23

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	357.—
Magyar hitel	393.—
Allamvasút	353.75
Birodalmi márka	58.87

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. szeptember 23-án

Magyar aranyjárdék 4%	120.—
Magyar koronajárdék	98.85
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,10%	119.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,10%	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.15
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.15
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyeresémsorsjegyek-kölcsön	161.—
Tiszabályozási és szegedi sorsjegyek kölcsön	140.50
Osztrák járadék papirban	101.20
Osztrák járadék ezüstben	101.05
Osztrák járadék aranyban	121.—
Osztrák korona járadék	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	140.50
Osztrák magyar bankrészevény	903.—
Magyar hitelbankrészevény	311.50
Osztrák hitelintézeti részevény	356.30
Páris vista	359.50
Német birodalmi márka	951.—
London vista	588.20 1/2
Páris vista	121.25 1/2
20 márkás arany	11.75

SZERKESZTŐI POSTA.

Irma. Helyben. Tessék csak nyugodtan használni a régit, új vetélytársnője más nevet választott. A »Legyező mesék« holnap jönnek. Annak a velletristának igaza volt, igen sikerült részletek vannak benne. Kíváncsian várjuk a folytatást, amelyben nem bánnánk, ha kevesebb lenne az attikái sóból. Üdvözlét.

NAGYVARADI SZINKÖR.

Évadberlet 132. szám. Kisberlet 130. szám
Páros Páros

Ma szombaton, 1898 szeptember 24-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:
másodszer:

TALMI HERCZEGNŐ.

Nagy operette 3 felvonásban.

Személyek:

Dérius, herceg	Nyárai A.
Mirabella, neje	K. Árpási Kata
Gaston, fiok	Mezei M.
Margarita, hercegnő	Székelly Irén
Báró Konyák	Vendrei F.
Kazimir, koresmáros	Kassai K.
Ivonne, felesége	Perényi M.
Rigóbert, szakács	Leővey L.
Puffancs, paraszt	Vank I.
Kikiáltó	Váradi M.
Ajtónálló	Szabó J.
1. (udvaronc	Landos Albert
2. (udvaronc	Stadler F.
3. (udvaronc	Lantos J.
1. (udvarbölgy	Vendreiné
2. (udvarbölgy	Kápolnainé
3. (udvarbölgy	Aghyné
1. (leány	Kövi J.
2. (leány	Perényi Anna
3. (leány	Miklósi Margit
4. (leány	Szabó Ilona

Kezdeté 7, vége 10 óraker.

Holnap, vasárnap

két előadás:

Délután fél 4 óraker, fél helyárrakkal:

a karszemélyzet javára:

Hinkó, a hóhérlegény.

Dráma 5 felvonásban.

Este 7 óraker, rendes helyárrakkal:

utolszer:

1848.

Látványos szimű 9 képben.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1898. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Ermihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	2 15	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	4 06	1 31	6 00	2 29	6 05
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykáta >	10 20	3 25	7 54	10 16	—	Debreczen >	5 22	3 —	6 55	3 56	8 20
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Ermihályfalva ér.	6 35	4 01	7 38	4 58	9 28
Bucsa >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp >	† 1 17	† 6 15	12 24	2 27	5 38	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Élesd >	† 1 48	† 7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Várad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Nagyvárad ér.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad ér.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	2 25	—	2 30	4 05	1 31	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Mező-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
B.-Ujfalu >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	† 3 04	† 7 56	3 21	4 56	2 50	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Sáp >	† 3 33	† 9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
P.-Ladány >	4 05	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	8 51	4 27	6 04	4 36	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	9 06	4 53	6 31	5 03	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Nagy-Káta >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 37	5 32	7 16	—	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Budapest ér.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár ér.	5 55	10 37	6 59	8 33	—	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					

Nagyvárad—Szeged.			Szeged—Nagyvárad.			Nagyvárad—Arad.			Arad—Nagyvárad.										
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.				
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35				
Ósi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 05	7 57	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Kürtics >	5 39	11 52	10 07				
Less >	10 48	4 56	8 06	Orosháza >	5 39	11 54	9 38	Békés-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 37	10 54				
Gyapju >	10 56	5 04	8 18	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 44	5 03	Békés-Csaba >	7 —	2 33	4 50				
Cséffa >	11 0	5 12	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kürtics >	3 28	8 20	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26				
Szalonta >	11 26	—	37 9 08	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad ér.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 31				
Kétegyán >	11 46	† 57	9 37	Kétegyán >	† 7 56	3 39	6 09	Szombatság-Rogoz—Dobrest.						Dobrest—Szombatság-Rogoz.					
Sarkad >	11 57	6 9	9 51	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz—Dobrest.						Dobrest—Szombatság-Rogoz.					
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Cséffa >	8 42	4 31	7 18	Szombatság-Rogoz—Dobrest.						Dobrest—Szombatság-Rogoz.					
Csaba >	2 10	7 22	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29	Szombatság-Rogoz—Dobrest.						Dobrest—Szombatság-Rogoz.					
Orosháza >	3 10	8 32	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51	Szombatság-Rogoz—Dobrest.						Dobrest—Szombatság-Rogoz.					
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16	Szombatság-Rogoz—Dobrest.						Dobrest—Szombatság-Rogoz.					
Szeged >	4 35	10 20	7 53	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 31	Szombatság-Rogoz—Dobrest.						Dobrest—Szombatság-Rogoz.					

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad.				Nagyvárad—Gyoma.				Gyoma—Nagyvárad.							
	V. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Th. v.	Sz. v.		V. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.	V. v.				
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	—	Vaskóh ind.	4 30	2 —	—	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	—	Gyoma ind.	3 40	2 40	—				
V.-Velenceze >	4 05	2 51	—	Lunka-Rézbánya >	† 4 42	† 2 43	—	Ósi >	6 02	2 51	—	Déva-Ványa >	4 37	3 43	—				
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	—	Szudrics >	5 09	3 12	—	Uj-Palota >	6 24	3 05	—	Körös-Ladány >	5 13	4 25	—				
Kardó >	4 50	3 27	—	Belényes >	5 37	3 52	—	Gyires >	6 41	3 17	—	Szeghalom >	5 40	4 56	—				
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	—	Sonkolyos >	† 5 58	† 4 15	—	Körösszeg >	7 02	3 36	—	Vésztő >	6 12	5 38	—				
Tasádfő >	6 07	4 31	—	Belényes-Ujlak >	6 10	† 4 27	—	Szakál >	7 39	4 05	—	Kót >	6 38	6 02	—				
Drág-Cséke >	6 30	4 45	—	Borz >	† 6 19	† 4 37	—	Nagy-tóti >	7 55	4 21	—	Iráz >	6 52	6 24	—				
Magyar-Cséke >	6 50	† 5 —	—	Sólyom >	6 35	4 58	—	Komádi >	8 25	4 32	—	Komádi >	7 10	7 03	—				
Dused >	† 7 05	† 5 12	—	Gyanta >	6 56	† 5 19	—	Iráz >	8 42	4 49	—	Nagy-tóti >	7 22	7 19	—				
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	—	Hollód >	7 10	5 34	—	Kót >	9 19	5 14	—	Sakál >	7 48	7 48	—				
Hollód >	7 58	5 58	—	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	—	Vésztő >	9 44	5 32	—	Körösszeg >	8 11	8 13	—				
Gyanta >	8 12	6 11	—	Dused >	† 7 55	† 6 34	—	Szeghalom >	10 34	6 13	—	Gyires >	8 33	8 33	—				
Sólyom >	8 38	6 36	—	Magyar-Cséke >	† 8 07	† 6 49	—	Körös-Ladány >	11 —	6 31	—	Uj-Palota >	8 47	8 53	—				
Borz >	† 8 53	† 6 50	—	Drág-Cséke >	8 26	7 17	—	Déva-Ványa >	12 03	7 21	—	Ósi >	9 03	9 12	—				
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	—	Tasádfő >	8 40	† 7 33	—	Gyoma ér.	12 45	8 06	—	Nagyvárad ér.	9 20	9 30	—				
Sonkolyos >	† 9 18	† 7 13	—	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50	—	Nagyvárad—Ermihályfalva						Ermihályfalva—Nagyvárad.					
Belényes >	10 04	7 47	—	Kardó >	9 27	† 8 31	—	Nagyvárad—Ermihályfalva						Ermihályfalva—Nagyvárad.					
Szudrics >	10 27	8 09	—	Félix-Fürdő >	9 40	† 8 45	—	Nagyvárad—Ermihályfalva						Ermihályfalva—Nagyvárad.					
Lunka-Rézbánya >	10 56	† 8 21	—	V.-Velenceze >	10 01	9 09	—	Nagyvárad—Ermihályfalva						Ermihályfalva—Nagyvárad.					
Vaskóh ér.	11 12	8 49	—	Nagyvárad ér.	10 11	9 19	—	Nagyvárad—Ermihályfalva						Ermihályfalva—Nagyvárad.					

Székelyhid—Margitta			Margitta—Székelyhid		
	V. v.	V. v.		V. v.	V. v.
Székelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45
Apátkeresztur >	10 46	8 41	Monos-Petri >	4 46	4 56
V.-Ábrány >	11 03	8 55	V.-Ábrány >	4 57	5 08
Monos-Petri >	11 16	9 06	Apátkeresztur >	5 13	5 26
Margitta ér.	11 28	9 16	Székelyhid ér. reg.	5 54	6 07

Nagyvárad—Ermihályfalva				Ermihályfalva—Nagyvárad.			
	Vegyes v.	Vegyes v.	V. v.		Vegyes v.	Vegyes v.	V. v.
Nagyvárad ind.	6 50	5 40	—	Ermihályfalva ind.	5 05	5 20	—
B.-Püspöki >	7 17	5 57	—	Erselind >	5 37	6 01	—
Bihar >	7 44	6 20	—	Székelyhid >	6 14	6 46	—
Paptamási >	8 13	6 48	—	Nagykágnya >	6 27	7 00	—
Gyapoly >	8 29	7 03	—	B.-Diószeg >	6 42	7 20	—
B.-Diószeg >	8 52	7 24	—	Gyapoly >	6 59	7 38	—
Nagykágnya >	9 07	7 38	—	Paptamási >	7 24	8 04	—
Székelyhid >	9 40	8 03	—	Bihar >	7 45	8 28	—
Erselind >	10 08	8 26	—	B.-Püspöki >	8 05	8 59	—
Ermihályfalva ér.	10 44	9 —	—	Nagyvárad ér.	8 21	9 02	—

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 perzig terjedő éjjeli időt jelentik.

* jelzettek feltételes megálló helyek.